

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 8 frt. — Félévre 4 frt. — Negyedévre 2 frt.
Képtantóknak egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1.50.
Egyes szám ára 10 kr.

Felolós szerkesztő:

Dr. Molnár Gyula.

Megjelenik hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség: Gromon- és Zrinyi-utca sarkán.

Kiadóhivatal: Csendes-utca OLÁH-féle ház.

Események.

A párisi rendjelbotrány megfosztotta hatalmától a francia köztársaság elnökét. Grévyre is ráfoccsent az ódium mérge, a mely, bár becsületlen nem ejtett csorbát, de salonkabójának egyik részén fölött ejtett. Ilyen kabóban pedig nem lehet képviselni Franciaországnak sem a hatalmát, sem a méltóságát. Ha Wilson nem volna veje Grévynek, akkor talán a botrány nem szül olyan dimmeségeket. A Wilson elleni áskálódás élével Grévyt is meg akarták sebezni, s ez sikerült. A polgárkirálynak olyan mocskotalannak kell lenni, hogy tiszta becsületét rokona jellemtelenségének az árnyéka el ne érhesse.

Sajnos, hogy Wilson olyan közel állott hivatalában is az apóshoz.

Grévy távozását mi is sajnáljuk, mert meg vagyunk győződve, hogy ő a béke erős oszlopát képviselte a francia köztársaságban. Ki tudja, a Boulanger-ügy mivé fejlődik, ha a békeszerető és okos Grévy helyett más ül az elnöki székben. S ha az elnök önként nem hagyja el elnöki székét, talán ma barrikádok mögül szórja egymásra a nép a gyilkos golyót.

Remegve néztünk a fejlődő események elé. Elszorult kebelvel vártuk az újabb híreket. Félünk a monarkisták esetleges csínjének következményeitől. Remegtünk, hogy a szocialisták és a kommunisták felszedik az utca kövezetét.

Hála Istennek, a köztársaság elég erősnek és hatalmasnak bizonyult. Minden nagyobb zavargás nélkül folyt le az elnökválasztás.

Franciaországnak új polgárkirálya van: Sadi Carnot-ot ütette a közbizalom az elnöki székbe.

Sadi Carnot a Max Mabon miniszterium alatt a

közmunkák minisztere volt. Most 50 éves. Komoly, mély tudományú ember.

Kivánjuk, hogy a béke politikája vezérelje őt működésében, és ne legyen soha oka megbánni se Franciaországnak, se Európának, hogy az Elysée palota új urát eszerélt.

S míg a francia Caffarell-ügy mely megbotránkozást keltett Europa-szerte a megvetéssel beszéltünk a rendjelkufárok aljas cselekedeteiről, sajnálva Franciaországot, hogy méltóságai között annyi a bűnös, itt nálunk a társadalom egyik kimagasló alakja ellen szórt rágalom és gyanúsítások által szintén botrányt akart előidézni egy titkos szövetség.

A nemzeti muzeum igazgatójáról: Pulszky Ferencről Budapesten városzerte mindenfelé azt beszélték, hogy a nemzet egyes műkinészei titokban eladogatta s a pénzt saját céljaira fordította.

Polonyi Géza a nélkül, hogy Pulszkyt gyanúsítani lett volna szándékában, interpelláció alakjában kérdést intézett a házban a kultuszminiszterhez, vajon van-e neki arról tudomása, hogy milyen hír terjeng Pulszky Ferencről és Pulszky Károlyról? A két Pulszky egész megvetéssel utasította vissza a vádat s maguk kérték ellett elrendelni a vizsgálatot, hogy megtámadott becsületükről a gyanúsítás mocskoját lerázzák. Kínos benyomást keltett országzerte az ügy, mert az öreg Pulszky puritán jellemét ismerve, a gyanúsításnak senki sem hihetett.

Most egy országos bizottság kutatja a rágalmozásokat, miután ugy a muzeumban, mint az Eszterházy képtárban mindent rendben talált. De hát a beidézett emberek mindannyia, akik a hírt kolportálták, oda nyilatkozik hogy ők nem tudnak semmit.

A francia bonyodalom alig tudta leszorítani a fő-

városi közvélemény asztaláról a Pulszky affairet, csak mikor evidenssé vált hogy az ügyből nem lehet országos heezezet provokálni, fordult el a tárgytól, s újabb aktualisabb és érdekesebb esemény után hajbásozott.

Mint valami bomba úgy csapott le hirtelen az a hír, hogy a muszka a magyar határon haderejét összpontosítja. Jön a muszka! A „Kölnische Zeitung” e heti száma írja, hogy az összpontosítás célja komolyabb jellegű őrít. A hirre a diplomáciai sürgönyváltások egész áradata indult meg. A német újság tudósítása igaznak bizonyult.

Legyünk résen! Ez most a jelszó a politikai körökben. Várjuk be az események további fejlődését higgadtan, komolyan. Mert lehet, hogy a munus csak ijesztget, csak morog, de harapni mégsem mer.

Megyei s helyi hírek.

* **Városi közgyűlés** tartott e hó 7-én, de ez alkalommal bennünket arról értesíteni s a programot beküldeni (nem tudjuk miért) fölöslegesen tartották. Ennél fogva nem is jelenhettünk meg s nem is referálhattuk arról.

* **A szabadkai mandátumpörben** még mindig folyik a vizsgálat, melyet Szerb György orsz. képviselő valóban nagy tapintattal vezet. Az eddig kihallgatott tanúk legnagyobb része terhelő vallomást tett választási elnök ellenében. A vizsgálat lefolyását röviden az „E — s” után a következőkben adjuk: A vizsgálóbiztos első sorban a városi magisztrátust s a bizalmi férfiakat hallgatta ki. Az első kihallgatás a választás színhelyén történt, a hol a vizsgálóbiztos s a körvenyezők képviselőnek kérdéseit következében a választási elnök többször elpalástolhatlan zavarba jött. A tulajdonképi részletes kihallgatás még november 28-án kezdődött. A körvenyezőket a vizsgálatnál dr. Nagy Dezső budapesti ügyvéd, Horváth-ot pedig dr. Dominus Simon szabadkai ügyvéd képviseli. Erdekesek és jellemzők a csupán Horváth-párt embereiből álló választási tisztviselők vallomásai, kik midőn a kényes kérdésekre kerül a sor, mindannyiszor a „nem emlékszem” kifejezéssel állanak elő, de sőt Sztanties Károly v. jegyző, a kinek kötelessége lett volna a történeteket másfelől hivatalosan konstatálni, azt az általános derűtlenséget kelő kijelentést tette, hogy ő a délután történetekre már absolute nem emlékezik, mert az éhségtől nagy fej-

A „Zombor és Vidéke” tárczája.

Vergődés. *)

Arcképed láttam csak, s miről azt hittem, hogy Már hamu lett, megint, újra lángra lobbant. S ábrándozom rólad, vagy miről nem tudom. Csak úgy mint régen, most is órahosszant.

Mindent megpróbáltam! Már-már elhítem, Hogy szerelmünk ösztön, csupa merő ösztön: Szeretünk ha látunk; de magamra néztem S télelemnek magam ellentmondtam rögtön.

Lehúztalak téged! Téged! Le a porba! Azt mondtam: Ih, ő is csak asszonyi állatt! — Emberek szokása, amit el nem érnek, Becsmélni, bárha nagyon is kívánnak.

Majd férjhez megy. Utóbb megnősülök én is. Hirt se hallok róla többet ez életben. Szörnyű szerelmemből más se marad meg, mint Egy-pár vers, mit kinnal egybeszerkesztettem.

Hányan énekelték: „Elvérzik a szívem, Megtörtött a lelkem” s más ily badarságot — És akárhány ilyen tönkrement poétát Mással egybekelni és meghízni látok.

Hazugság: Hazugság! Csak a szájaknak volt Szóvirágja és nem szívüknek szerelme. Fehér holló ritka, igaz szerető szív, Fehér hollónál is ritkább ezerszerzte.

Szépséges szép lánykám, én szelid galambom, Ily igaz tehozad szívemnek szerelme. S a ki felejteni így nem tud mikép én, Utóbb is el legyen még az is feledve?

Arcképed láttam csak, S miről azt hittem, hogy Már hamu lett, megint újra lángra lobbant. S ábrándozom rólad, vagy miről nem tudom, Csak úgy mint régen, most is órahosszant.

Révész Ernő.

*) Megjelent Tolnai Lajos „Irodalmi”-ban is.

A gizehi pergament-lapokból.

Vala pedig azon időben Athen városában egy Dió Dénes nevű háziúr.

És nagy vala az ő házának terhe és fölötte zaklaták házbéradóért.

Egy napon búsan nézegetett az emeletről alá s borostyanköves csibujkából a tizenöt krajezaros ajszai dohánynak füstjét eregeté.

Arra méne pedig egy hordár, maga előtt gurítgatván egy rengeteg nagy sziruposhordót.

Dió Dénes aláereszté tüdejének legvastagabb hangját és a következő laconicus megszólítást intézte hozzá:

— Hej!

A hordár föltekinte.

— No?

— Izé!

— Tessék.

— Az a hordó . . .

— Nos?

— Kié?

— Enyém.

— Cseréljünk!

— Mit?

— Hordót.

— Mivel?

— Házzal.

— Miért?

— Kell.

— Mikor?

— Most.

A hordár arezának jobbfelére igazítá nyelvével a szávereputát s így szól:

— Áll!

Leugrék pedig Dió Dénes az emeletről, ráadá a hordárra az ő slafrokkját, szájabá nyomá a csibukot és markába a kapu kulcsát és betaszítá őt a háznak külsőbén; maga pedig felvett egy szávereputát a földről, béigazítá arezának balfelébe és befeküdt a hordóba.

És emberek menének az utczán, és csudálkoznak az ő elméjének élessége fölött.

Dió Dénes pedig kiszámítá, hogy tíz évig nem fizetvén adót,

kétszáz forintot spórol meg, a melyet be fog akkor tenni a posta takarékpénztárba.

Lón pedig, hogy eső kezdett esni és Dió Dénes észrevév, hogy házába belesik az eső.

Felfordítá annakokáért az ő hordaját és alája kuporodék, fölötte örövendűen, hogy így nem esik bele az eső.

Kiderült pedig később az idő és Dió Dénes nem vevé azt észre.

És menének arra suszterinasok és köveket dobálnak az ő hordójára.

Nagy vala a zuhogás a hordó felületén, Dió Dénes azt hívé, hogy a mennydörgös menő csapkod a hordóba.

Künt a hordó oldalán levő dugót, hogy megszagolja a ménkűnek szagát.

Nem érzéven pedig semminemű szagot, szemét dugá ki a dugólyukon és látá a suszterinasoknak az ő huncutságait.

Felemelkedék tehát a hordóval és kibújván alóla, az masok után kezdé hempergetni s hogy maga is haladjon, ra-ráfeküvék a szaladó hordóra és eldobáta magát a hordóval bizonyos messzeségekre.

Utólérven pedig a suszterinasok inasait, megragadá azok testének hajzatfelületét és lón szörnyű bögödelém.

Azonban az athenbeli suszterinasok keblében a boszu eszire felkavarodván, megragadtá velök a legelső alkalmat, hogy Dió Dénesnek emlékeztés napot szeressenek.

Ezen emlékeztés nap egy helyt tétéjen érte utól Dió Dénest.

Ott hasalá ő oldalra fordított hordójában és melengeté a napnak sugarainál meztelen lábikráit.

Odacsuszának pedig a suszterinasok és megtasziták a hordót. És a hordó sebosen forogva gurult le a hegyről és Dió Dénes lábai ugy kalimpáltak benne, mint haragban az út, és Dió Dénes ugy pörgött benne, hogy nem ért rá megtalálni a kijárást.

Ezen naptól fogva Dió Dénes nem fekteté többet oldalra a hordóját, hanem mindig a fenékre állítá.

És vón egy esernyőt és csinálá bodzafából vizipuskát.

Az esernyőt akkor huzta fel, midőn eső esett, a vizipuskát pedig akkor miködteté, midőn suszterinasok mentek feléje.

És csudálkozá az ő okosságán egész Görögország, és bölesnek tartották mindenki által, — mert nagy bolond volt.

Gárdonyi.

— „Irodalmi Értelítő” ezimen Szana Tamás, kitűnő kritikusunk, szerkesztése mellett igen becses folyóirat indult meg. Hogy a mű céljáról és irányáról információt szerezzünk olvasóink, itt adjuk a lap kibocsátást programját: Könyvvásárló körökben már nem egyszer merült föl a panasz, hogy a közönség az újabb megjelenő irodalmi művek felől nem nyer elegendő tájékoztatást. A kritikai közlönyök, melyektől jogosan várhatna az olvasó utabiztosítást, nálunk nem tudnak erősebb gyökeret verni; a politikai napi lapok, a közélet erős hullámlása által mind jobban igénybe véve, nem szentelhetnek kellő tért az irodalom minden újabb termékeinek megbeszélésére; egyes kiadók és könyvtársok nagyobb időközökben megjelenő hirdetései pedig, csakis a könyvek egyszerű címzeit tartalmazva, éppenséggel nem valók arra, hogy a könyvvásárlónak szükséglete beszerzésénél, katalánul szolgáljanak. Hogy az irodalompartól nálunk nem mutat oly orvendetes arányokat, mint azt a hírlapvilág gyors terjedése után várni lehetne, első sorban annak kell tulajdonítani, hogy nincs olyan közlönyünk, mely a nagy közönség figyelmének és érdeklődésének az irodalom újabb termékei felé való fordítását tekintendően foladatának. Nálunk akárlyan könyv megjelenik a nélkül, hogy tartalma és irányja felül a közönség tájékozását nyerne, s igen sokszor még azokhoz sem jut el, a kiknek érdeklődésére első sorban számíthat az író műve megírásánál. Az „Irodalmi Értelítő” ezen, a sajnosan érzett hiányon kíván segíteni. Nem lesz kritikai közlöny a szónak szorosabb értelmében, a mennyiben már kisebb terjedelműnél fogva sem becsátokzatik minden egyes könyv halatja beolgoztatásába; de figyelemmel fog kísérni minden újabb jelenséget, s kötelességnek tekinti, hogy érdeklődést keltsen minden olyan munka iránt, mely érdemes arra, hogy a magyar ember könyvtárában helyet találjon. A lap e szerint követelő lesz az írók és közönség közt s mindkét érdekét lelkiismeretesen szolgálva, igyekszik előmozdítani a könyvvásárlási kedv előlékítését. Az a szoros viszony, melyet az írók, könyvtársok és az olvasó közönség közt létesíteni ohajunk, indít minket arra, hogy figyelmüket a tulajdonképeni modern irodalom termékeire kívül, a könyvpiacon régebb tárgyra is kiterjesztjük, s a már forgalomban nem levő munkák vételét és eladását közvejtünk. Lapunk hirdetései közt tért nyitunk azoknak, kik régebbi könyveket keresnek vagy eladásra ajánlanak, sőt egyes nevezetesebb könyvek értékeinek meghatározására is vállalkozunk. Az „Irodalmi Értelítő” így lesz közönyvé a magyar amatőroknak, kiknek megbiztatásait mindenkor készséggel teljesítjük. Figyelmelt fordítunk ezenkívül a külföldi irodalomnak kiválók termékeire, különösen pedig azokra, amelyek hazai viszonyainkkal foglalkoznak, vagy magyar iróktól idegen nyelven látunk napvilágot. Az „Irodalmi Értelítő” kéthetenként, minden hó 1-5-ik napján jelenik meg. Ara az egy évfolyamat képező 24 számmal bérmentes megkötéssel 1 forint. A lap hirdetői rovata, a tulajdonképeni könyvhirdetéseken kívül, alkalmas torjlesztési közegül kiálkózik a könyv előállítás körül alkalmazott összes művészeteknek és iparágaknak, ezért reméljük és hiszünk, hogy vállalkozásunk széleskörű körökben is helyesléssel és buzgó támogatással találkozik. — Előfizetés (az egész évfolyamra csak 1 ft) minden könyvkereskedés elfogad, ügyszintén mutatvány számmal is szolgál.

Értéktözsdei hetijelentés.

A „Magyar Mercur” tudósítása.

Utolsó jelentésünk óta a tőzsdén nagyobb ingadozások voltak tapasztalhatóak. Kezdetben a Grévy lemondása folytán bekövetkezett francia elnökválság behatása alatt nyomott volt a hangulat és visszaesés mutatkozott. Sadi-Carnot szerencsés megválasztása azonban, a ki a köztársasági eszmét képviseli, újra bizalmat gerjesztett a tőzsdé emberekben, és minthogy a békére való kilátások szilárdabb alakot öltöttek, az árfolyamok is lényegesen emelkedtek. Később azonban ismét érzékeny hanyatlás állott be a Kölnische Zeitung a ma közleménye alapján, hogy Oroszország úgy a német, mint osztrák-magyar határon nagyobb esapatosságosított eszközöl. Részünkről még nem tarthatunk a fenyegető veszély komolyságtól, és hinnünk kell, hogy az év vége felé ismét kedvező tőzsdé irányzatokról fogunk számot adhatni. A bankok közül e héten a magyar hitelbank, valamint a leszámított- és pénzváltó bankok mutathatnak föl kedvező eredményeket. Ez utóbbiak részvényeiből e hét folyamán nagyobb tételeket vásároltak az értékpiacon, a mit beavatottak a bank kedvező üzleti mérlegének biztos előjelül tekintenek. A járadékpiaczon meglehetősen szilárd irányzat volt uralkodó, és szintén nagyobb vásárlások történtek. A januári szelvényekkel 80,000,000 forintnál nagyobb összeg szabadul föl ismét, a mi alkalmat fog nyújtani a tőkepénzeseknek újabb befektetésekre. A helypiacon esences volt; vasúti részvények gyöngye árfolyam mellett jegyzettek. A sorsjegypiaczon szilárd volt. Legkevesettebb volt e héten is a bazilika-sorsjegy, és sajátosságos, hogy ennek árfolyama a most végbement húzás után emelkedett, a mi kétségteien jele kedveltségének. — Értékpapír- és sorsjegytulajdonosoknak készséggel szolgál fölvilágosítókkal a „Magyar Mercur” kiadóhivatala, Budapest, hatvani utca 15. sz.

SZÍNHÁZ.

Uff király.

Szerda, dec. 7.

Nincs sok mondani való az előadásról, mert ép oly jól ment mint az első, azzal a különbséggel, hogy Csige játszott Mihálka helyett, bebizonyítva azt, hogy igen alkalmas az ilyen bohózat szerepekre is.

Minthogy pedig az előadást már ismerjük, te is, kedves Pírópöcs barátom, meg én is, hát az alatt, mig a n. é. közönség odafüggyel a Lazulira és a Laulára, hadd beszélgessek én veled egy kicsit.

Először is meg kell köszönnöm, hogy oly szépen megféléltél helyettem.

Valóságos áldás vagy te én rám nézve. Ha a színeszket akarom megróni, akkor csak azzal fenyegetek, hogy rád bízom a kritika-írást, és te majd nem fogsz oly szeliden írni, hanem előállsz sokoldalú zoológiai ismereteiddel! Ettől menten megjárnék.

És ha rámtámadnak olyan hangon, hogy én hamar-

jabam nem is tudok, s talán nem is akarok elég esztanósan válaszolni, akkor te ismét előállsz sokoldalú műszótárod egyik jellemző kifejezésével és helyettem megadod a választ: *bornírtás!* . . .

„Köszönet Shylock, hogy e szóra megtanítál —”

Nem mintha éni akarnék veled, Dehogy, Örülök, hogy kikeveredhetem ebből a korpából, mielőtt megosz- nek azok a *bor*—zasztó vezérekkel.

Miután pedig ezt a védelmezésetet megköszöntem, halld panaszomat is ellened.

A te védelmed egy része rosszabb volt, mint annak a *bor*—zasztó támadásnak egy része.

Majd elmondok egy idevaló adomat, melyet a „Pesti Hírlap”-ban olvastam:

Két uriember között per folyt. Az egyiknek ezen ökes neve vala Kohn, a másik azon még ritkább névvel dícselkedett, hogy Löwy.

Ezen két jeles uriember mindegyike azon volt, hogy a pert megnyerje.

Függött pedig ezen per elnyerése egy kir. táblai bírótól, mint referenstől.

Kohn úr, a ki talán kevéssé bizott abban, hogy megnyerő megjelenésével a maga részére hódíthatná a referent, azon esetre határozta el magát, hogy inkább Löwy ellen usztija fel a bírót.

Séjtend már?

Kohn úr elment a referenshez délelőt informálni, délelőt! a mikor tudvalevőleg mindenki sokkal ingerlékenyebb, mint délután. Ott bemutatja magát, hogy ő Löwy úr! és oly modorban informál, hogy a referens, a kit a megnyerő külső úgy is csak igen esékély mértékben nyert meg, elkezd megharagudni. Kohn úr — mindig en Löwy — gorombásodik. A referens úr az ál Löwy urra komolyan megharagszik, megfogja gallériját, és — kidobja, persze azon hiszenben, hogy ő most Löwy urat dobta ki. Kohn úr nevére törli le magát és sugárzó areal távozik. A referens morgó- tenen úgy, hogy a pert — Kohn úr nyerte meg?

Ilyenféle haszna van a te mentegésednek is, Rámmondod, hogy én azért támadom a színügyi bizottságot, mert saját páholyai érdekében nem akarja az árakat emelni.

De hisz én ezt soh' se mondtam! Először is megirtam, hogy most az értekezések akadémiikusak, mert csak a jövőben lehet foganatjuk, akkor pedig ki tudja, kik lesznek a bérlők?

Aztán meg nem tudom eléggé ismételni, hogy én emberekről nem beszélek, hanem árakról.

Nem támadhatok meg senkit azért, hogy olesón veszi, a mit olesón adnak. Ezt bizonyítani felesleges.

Most már a te támadó védelmed a színügyi bizottság bérlői részéről egy védelmi támadást provocált, a melyért már egészen neked kellene megfelelned, mert én őket, mint olyanokat, meg nem támadtam soha, de egyáltalán a személyekkel nem foglalkoztam, hanem az árakal. Hogy ezt nem sikerül eléggé hangsúlyoznom!

Az a szemrehányás pedig, hogy mért nem szóltam, mikor 2 ft 80 kr is volt a páholy ára, az — fájdalom — mint ártatlan sujt. Oh! mert én még akkor nem voltam ezen oly dúsan jutalmazó fényes criticusi hivatalban!

Ne irigyeljétek tőlem ezt a szép állást, ki tudja mikor eszpennek ki a dícsőségöböl. Aztán nincs is ám azzal igazán oly sok előny összkötve mint ti gondolnátek. Nem mind potya, a mi fénylik. . . És — Isten látja lelketem — ha sok is a sáp, amit szerintetek belőle élveztek, szívesen eszerélem be egy kis — tömeggondnoksággal.

Gilt?

*

Buzavirág.

Csütörtök, december 8.

Première.

Csak folytatjuk a premièrek nyilvántartását. Ez is bukott darab. T. i. Budapestben megbukott, a mi azért nem akadályozná meg azt, hogy ez a bécsi Burgszínházban, ha ott adnának „Buzavirágokat”, repertoire- darab legyen holtáig, mint akár az „Aranyhalak.”

Bizony igazva van Rakodezaynak hogy új jó népszínműveket nem írnak, de ha írának sem kelne el Zomborban.

Azért hát mit bíráljunk el e darabon is?

Ha jó, se jönnek el hozzá másodsor, mert még elő- szörre is üres volt a ház.

Egy néhány szép dal és egy néhány jó szerep van benne: de ugy a dalokat, mintha jeleneteket, már láttuk és hallottuk másutt is régen.

Szentessy Ilonának, Langh Ilonának és Siónak patheticus szerepei voltak, melyeknek jól felelték meg. Némethy Gizella egészen elemében volt, mint népszínműnekesnő.

Angyal Ilus és Csige vele osztottak az énokek szerepeket jutalmazó tápsban.

Mihálka. Baksaí törőlmetszett jó magyar parasztalakok voltak.

Dombaynó sokoldalúságának szép jelét adta, midőn egy ily comicus szerepet pompásan tudott érvényre emelni.

Andrássy hibátlanul szokta az ily paraszthalakokat játszani, mint má Balázsapója. Hétfőn lesz jutalonjátéka, népszínműben, melyekben alakításai osztatlan tetszésben részesültek eddig is; reméljük a tetszést anyagi jutalom is fogja követni ezuttal.

Felheváry, mint rendszeren, nagy derűtséget keltett.

Engem pedig most már hagyjatok békével, szívesen lemondok azon szerencséről, hogy rólam vezérekkezettek és inkább ni, hogy meglapulok:

Arpatájszámor

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Vasárnap 11.

II. Rákóczy Ferencz fogsága.

Történeti színmű 5 felvonásban Irta: Széligeti SZEMÉLYEK:

Zrínyi Ilona	—	—	—	Szentessy Ilona
Rákóczy Ferencz fia	—	—	—	Dombay
Zrínyi Boldizsár	—	—	—	Rakodezay
Károly fejedelem	—	—	—	Sió
Amália leánya	—	—	—	Angyal Ilus
Pator Knittóius	—	—	—	Felheváry
Lehman Godófréd	—	—	—	Mihálka
Longeval kapitány	—	—	—	Kövi
Gróf Beresényi	—	—	—	Andrássy
Olivér	—	—	—	Lang Ilon
Kolomies cardinalis	—	—	—	Mezey
Solari	—	—	—	Palotay

Kezdeté 7 órakor.

CSARNOK.

Sz. Prielle Cornélia.

— Színpadi tanulmány. —

Irta: Rakodezay Pál.

(Vége.)

Az ó-korban, midőn hiányos volt a világítás, midőn csak emberszámba nem vitt rabszolgák leshették volna meg úrnőjüket a szabadban, lehetséges volna tán hevesebb gesztus: ámdé ma az úrnő még ott, a kert fű által fedezve, önkéntlenül is uralkodik magán. Ezt nem tanulják el mesteriaktól színésznők és színészek. Nekik mindegy, társaság, nyilvánosság: egymásra tántorog- nak, valószínűtlen sétákat tesznek, szívkihoz kapkodnak. A pathos civilizáltságot még különösebben a jelenet végén tünteti ki. Daldalmasan, kegyetlenül parancsol rá (György, ha egyzentül minden este jelenjék meg nála. (Különben fejletlen a rendőrségnek, hogy álnév alatt él.) Elmegy tőle, meg visszatér s közel hozzája idegesen lökve minden szótogat, mintha tüntet szürkálna, mondja: „El fogsz jónni, el kell jönnöd” — miután hidegen elcsát a kastély ajtajáig s onnan finom nyugodtsággal ismétli: „Nyolcz nap alatt el- várom.” Ez a hirtelen nyugodt járás és hang mind arra van szá- mítva, hogy nemesak a néző látja a színészt, hanem a színpadi helyzet is, esetleg a kertben időző személyeket feltételez. A darabban sokszor sávalják mások Corát és Györgyöt s így még számos alkalommal gyönyörködhetünk abban, mily fejelemzett gyorsasá- gal marad abban Priellenél a szenvedély s mily készen tör elő újra, ha eltűnt a kényszer oka. De az az érzelem, mely így van fejelemze, biztos helyen érve magát, szabadon emelkedik s felemel bennünk is. Mikor hallunk a nemzeti színpadon oly sze- relmi vallomást, mint az, melyet Prielle Corája intéz Györgyöz?

Azaz hogy mégis úgy tetszett, hallottuk már e blazír kez- detű, idegesen emelkedő, szaggatott szólamú rhetorikai művészetet — halvány másolatokban. Adják vissza Priellenek szerelmes szalon- szerepeit és sok egyen „művésznő” nimbusza, mint pára elenyészik. Mert mind őt utánozzák, művészeite némely töredéket elvesse s magukra akasztva, mint szép, fényes tollakat. De mily egyszerű az eredeti, mily nemes, mily egyöntetű és összefüggő lélezelőla a különböző hangulatoknak! Melyik epigon merné megtenni, hogy a visszaemlékezés, melyben Györgyöt amerikai idilljünkre emlékez- teti, oly igénytelenül, oly egyszerűen mondja el — hogy a könyve- zésig megindulunk?! György visszatartotta, mert rabsága után boldog eselűdi tizhelyet alapított. Cora fájdalom-telhetlenségében kap fejéhez, mintha féltene a megőrüléstől; ez lehatyatlak a ke- revet hátra, két kezével szorítja agyát. És okkor oly esékély hangerővel, a mennyit szíve összeszorulása megenged szinte ál- tlan pillantgatva szemével esdesen elmereng; minden mondat után kis szünetet tart. Szavaiban boldogság, fájdalom, szemrehányás, a mult gyönyőre tartják a mérsékelt. És ekkor hallhatjuk, látjuk Prielle Cornéliát, a milyen mindig volt, a milyennek a múzsa te- remt. Látjuk, hogy művészi érzelmeiben, mint minden igazi szí- nésznőben, a szerelem naivsága, heve az alap. Ezzel nemesit meg és idealizál minden női alakot. Hangja alig hallhatóan, gyengéden rezeg, susog, mint szellő, mely a lombok közt játszadozik. Így mu- tatja meg, milyen tudna Cora lenni, ha a sors nem démonnak szánta volna. Azután szeliden, elragadó alázatossággal — beszéde- ben soha nem szünetel — kérlő Györgyöt, leveti sátni büsz- keségét, remegő esekléssben éldeleg.

Nekünk egészen új az a, mit Prielle Cornelia itt produkál. Mert évek óta kivették őt eredeti repertoirejából s csak nagyanyá- kat játszatnak vele.

Hát nem fogjuk mi többé látni Delilát, Monteglein-nét, lady Tartuffo-t, Riz asszonyt, Autreau profnót és annyi más alakját, melyek bájít és kellemet varázoltak és varázsolnának a színpadra, ha Prielle Cornélia nevé olvassuk a színpalon. . . És midőn a esdesen elmerengésből epedő sóvárgásba esap át Corája, midőn rimámkodik, fenyogatódik és még agyre a szerelem mély forrásai- ból beszél, eszünkbe jut a tavalyi bohózság, mely „Denise” előadá- sakor újonót tüntetésben tört ki Bardeanes gróf eme szavaira, melyeket Prielle de Thauzette asszonyhoz intézett: „On egy látszik, örökké fiatal marad”. De nemesak ideális érzelmeivel ragadott el Corában hanem bámulata ejtett bennünket erőly, mely a szerelmi ostrom kudarcánál bekövetkezett. A fonnebb említett patheticus mondásoknál avval imponált Prielle Cornélia, hogy minden szenved- élyt egy-két szóban összegezett csupán s a szomszédos szavakat már frappáns önuralommal, szándékosan szünetlenül hangsúlyozta. Neki elég ennyi arra, hogy félelemmel tegye a helyzetet, hirtelen ki- töreire várokozásban tartván a nézőt. Arra is elég, hogy az ál- tala ábrázolt jellem temperamentuma felől tájékozunk bennünket. Mert csupán abban az egy pár kitérésben a féktelen krol nő voná-

sait vetette oda, melyekkel más szerepeiben nem szokott élni. Szívtelenségét egy rövid mondatlalt jellemzi Corának, még pedig csupán hangsúlylalt. Mert az író tala nem is feketett különös súlyt arra a pár szóra, melyet Cora a gyöttrő Dó Hamelnek mond, ki neje és anyja szenvedésére hivatkozik. „Miféle szenvedések lehetnek azok? . . .” — kérdi, Prielle feleletet nem várva, oly könnyedén, fölfelesen, annyi eleganciával, mikép nem volna teljes Cora önző szenvedélye, jelleme, ha e hangsúly nélkül szólának róla. Ily csekélynek látszó eszközökkel nemese önmagát, hanem néha játszóársait is jellemzi. Midőn egykori kedvese, Mazilier, azt szenvedli előtte, mintha bánatot érezne, hirtelen lecsapja legyezőjét és könnyedén rával: „Bánatos ön?” Ez egy „ön” szöcskében oly sötét írónia, kellemetlen métsőség van, mely azt látszik mondani: „Neked volna bánatod, neked, ki ezinorstáram vótál s oka vagy sorsomnak?” — Már itt sejtetni engedli, hogy válságok középette e nő kivetkőzik a társadalmi megszokott békéből s elemies érzelmekre ragadgatja magát. Ez be is következik, midőn György végleg határozottan visszautasítja.

A fenyegetés, erőszak, követelés itt már folytonos kifejezést ölt Priellenél, mert nincs kire tekintenie. szemtl szemben áll egykori áldozatával. Aránylag kis terjedelmű hangját úgy beosztotta, páthosza oly öblös felkiáltásokban, crescendókban emelkedett, heves mozdulatú oly öszhangban voltak kis természetével, hogy tökéletes tragikai illuziót keltett. Midőn vagy 7 éve látam először e szerepben, megvallom, csak negative találtam alakítását jelesnek. Abban volt művész, hogy a szenvedély örvényeit körülhálózta, képlet nélkül szólván: hang nélkül játszta végig a tragédiát. Ma erős emelkedő hanghordozásban adja a szenvedélyt. Ez fényes bizonyítéka annak, hogy örökifjú szorgalom ösztönzi őt anyai diadala után is azon az ösvényen, melyről annyian oly korán lelépnek a haladás ösvényén.

Ez a művészi önfejlesztése az egyéniségnek, idomítása a hang-erőnek az érzélem legnehezebb feladataihoz, t. i. a romboló indulatokhoz való idomítása intés a mérvadó körök részére, kik eddig Priellel nem foglalkoztatták geniejéhez méltó szerepkörben. Nálunk a szakmarendszer uralkodik s mivel ő véletlenül a szalon darabokban tűnt fel, nem képezte senki gondját az, hogy mire van még képessége, egy hogy e szerepben, melyet nem régen játszik, új világtításban látjuk tehetségét. Meg kell jegyeznünk, hogy Prielle Corneliat csak akkor láthatunk Rózsit, mikor hamjárban egy másik visszavonult színésznőket kellett helyettesítenie. Az érzelmet, melyet főnébb jelezünk, éreznők kell az illóknak Cora végjelene-ténél, mely a borzalommal határos esodálattal tölti el nézőit. Prielle Cornelia, kinek nem volt alkalmja egy Phaedra, Roxan, lady Machbet, szerepben mutatni be tragikus jellem-színeszi képességét, Corában világára szóló bizonyítékát adná ennek, ha nem volna magyar színésznő. Mi kell a nagy szenvedélyek ábrázolásához? . . . Tűz, szép alak, hang csak kezdetnek elég. Kell tapasztalat, fantázia szorgalom, a látottak művészi becsapódása a szerepbe.

Az örült ábrázolásának a színészetben nagyon ismert receptje van. Közös haj, főhéhr arc, mosoly, éneklős pityergés. Arra, hogy az örültégi hajlam, ég így benne van az emberben, mint minden más betegség, nem sokan gondolnak. Például fájhat a fogam, ki is huztam s mégis marad fogam, tehát: néha szórakozottságnak, merengésünk, megdöbbenésünk oly mérvű lehet, hogy az ember pillanatra közel állhat az örültéghez (ki ne tapasztalta volna ezt önmagán?), némelyik áldozata is lesz. Az örültég, mint minden más baj, benne van az emberben s ha figyelemmel kísérhetnők némely szerencsétlen elméjét úgy, mint az óra szerkezetét, ezt előre meg lehetne sokaknál jósolni. Így is következtethetni és az orvoson kívül a színész is foglalkozik megfigyelésével. Ily — mondhatni — ritka megfigyelést nyújt Prielle Cora örültégében. Nem akkor kezdi, mikor a darabban beáll. Már ahogy első jelenetében mohány belép, valami ismerős biesség van lépteiben, mintha eszeveszett örömmel sietne látni egykori kedvesét a vádoltak padján. Ez a káröröm több, mint gonoszág, ez az örülés előhírnöke. És mikor a védőgyész figyelmeszleti a törvényzetek, hogy a György ellen emelt lopási vád nem rendes észjárásra mutat, Cora sértődötten néz a vádlotra, de csakhamar megdöbben: merve nézése elárulja, hogy maga is hiszi ezt és fél tőle.

A darab folyamán is többször elborul, megdermed, midőn Mazilier tréfásan örültégtől óvja. Az örültég tényleges bekövetkezése csupa realizmus és gazdag megfigyelésekre vall. A szenvedély hangja innen kezdve erősebb helyeken is csak neki-neki kezd már, és monoton hadarásban mosódik el, vagy hirtelen félelmes szünetekben akad meg. Egy helyen pláne, ott mikor Györgynek és nejeknek maradáat parancsol, a kéz kinyújtása s a háromszor hősiesen mondott „akárom” oly szomoruan parodisztikus, mint efféle szerencsétleneknél látjuk.

Legrealisztikusabb és váratlan a mi finom hangsúlyntáncokra szorítókozó művésznőknél egy nem igen ismert jelenség ellessése és alkalmazása. Ez abban a félelmes megrendítő, nyers butaságban (csak ezt a szót alkalmazhatni) áll, mely az ész elborulásának előhírnöke. Világosan meg-megjelöli e nagy színésznő, hol, mikor tart még pillanatilag a józan ész és vet lobbot, mielőtt végkép kialudnék. Ezt a lobbot vetést, ki-kialvat meggrázva tudja jellemelni, mikor egy-egy józan mondatát maga szem látszik érteni, midőn önmagától összejejez, vagy hirtelen szeliddé válik. Borzalmas ott, a hol György nejt, Marcelline-t ki akarja vezetni. Cora hirtelen bősztelen eléjük áll és — mintha a végmegerőltetésben elméje megszakadna — dühös kitérőse hülye „oh!” kiáltásokban: és torzimitikában akad el. Valóban szívet faesró és könnyfakasztó az a mimika, a mi ezután következik. Az örültéknél gyakori rögtönli ijedelem fogja el, meggörnyed a fal mellett — kezzeivel, mintha tömeg közt készítené utat — lábujjhegyen kuszka a háttér felé. Ez alatt György kioszt s az örült Cora, mint a kalitba zárt vad kilépő szelidítője után, úgy szokik utána: de a becsapódott ajtó elméjét újra tájékoztatánna teszi.

Leírhatatlan a számalmas vergődés, mely feledtetni velünk a színpadot s az élet iszonyait tárja elénk. E soha nem szünetelő gyorsan folyó és mégis szakaszos előadásban alig győzőnk figyel-

lemmel kísérni a művészek tanulságait. Igen nevezetes annak kiemelése, hogy az örült küszöbön egyszerűen változik Cora kedélye s beszédmodora. Addig résen áll, a vele levőre figyelő volt: most ellenben, ha szól is Györgyözhöz, csakhamar efelejtji jelenlétét és önmaga elé helyez, önmaga felé fordítja gesztusait. Szóval a művésznő itt nagy lélektani tapintattal megváltoztatja az előadási alakot s a mi az örült társalgó modorának megfelelő: a dialogban monolog formát alkalmaz. Legmegragadóbb e nagyszerű képbén az, hogy mielőtt Cora megörült, Prielle Cornelia azonnal igazságszék kibékíteni bennünk multjával. A szenvedélynek emiltett nyers, félelmes ellaposodásáról a finom érzék és izlésű színésznő úgy tereli el figyelmünket hogy számalmas reszketés, sirás fogja el pillanatra. Mikor pedig végfellobanásában elhatározza, hogy levetelir a rendőrségnek, felfedendő György holtétét, a találgatásnál elakad elméje. Az öblös sátni hang hirtelen, mint álaraz eltűnik, Cora tompa tündösdésbe esik, tárgyakat fogdosva, ruháját csipdesve és tehetetlenség föltt meglóhat zokogásban tör ki, gyermekké válna. Így jellemzi a nőt, jobban mondva a nő szenvedélyi sorsát, a démonon kezdve a gyermekig minden érzés eshetőségét érintve, minck Corafajta női jellem alá van vetve. S ugyanazt kit meggyűlöltetett, művészetében számalmunk iránt is biztosítja.

Es tudja-e a világ e nagy művésznőről, kinek játszik vajjon? Üres padoknak. Van-e méltánylat részére? E nagyszerű jelenet után hívták tapsolták vagy négszser — azt a esinos színészt, ki e jelenetben a végszót mondogatta szerepéhez.

Egyelőriránt az megnyugtítja őt és bennünket, hogy eszméinek taps nem lehet a díja jutalma. A taps jó arra, hogy törekvő kezdők iránt támogató, jó véleményt keltsen, továbbá, hogy némely kiesnyes áramlatokat üdvösen ellensúlyozzon. Mert hiába, a többség még sokszor az intező körökben sem mindig a tehetség lényege, hanem a külső hatás szerint szokott itélni.

Az igazi művészt nem az a lokális tetszés, melyet egy-egy nézőtér hangulata kifejez, nem is annyira a jelenkor, hanem a múltörténet, a jövő méltányolja igazán érdeme szerint!

Beküldetett. Színes selyem Falle Française, surah, satin, mervilleux, atlasz, damaszt, ripsz és taféta 1 forint 35 krajczártól méterenként egész 6 forint 45 krajczárig szétkül egyes ruhákban s egész darabokban vámentesen házhoz szállítva Henneberg G. selyemgyári raktára (es. és kir. udv. szállító) Zürich. Minták postafordulattal. Levelek 10 krral bérmentesthetőek.

*) E rovat alatt közlötékért nem vállal felelősséget a szerk.

Felölös szerkesztő és kiadó-laptulajdonos:
DR. MOLNÁR GYULA.

HIRDETÉSEK.

Már megjelent
Etelka-Lengyelke.

Zongorára szerző:

Herczenberger Dezső.

Ára 60 kr.

Vidékre, az ősszeg előleges beküldése után bérmentve küldi a kiadó

Hecht M.-féle

2-3 könyv- és zenemű-kereskedés
ZOMBORBAN.

Alapítottott
1860-ban.

Karácsonyra!!

Alapítottott
1860-ban.

STERN JÓZSEF

női divat és vászon áruhúza

Budapest, Calvin-tér 1-ső szám

ajánlja a következő rendkívüli jutányos ozikkeit:

Crepe Armure mtr. 30 kr.
90 ctm. széles, jó minőségű ruha-kelme, különböző színbén.

Loden Cheviot mtr. 28 kr.
55 ctm. széles, 12 különböző kivitelen, sima és kockázott, igen tartós.

Voile imprimé világos színbén 30 kr.
38 kr. sötét
Tavaszi és nyári idényre kiválóan alkalmas, 55 ctm. széles, tiszta gyapju.

Tiszta gyapju beige 38 kr.
60 ctm. széles, különböző színbén.

Egyszínbén kockk. szövet 40 kr.
10 színbén, 30 ctm. széles.

Kockkás divat-kelme 45 kr.
90 ctm. széles, 20 esinos mintában.

Csikoz. divat-kelme 45 kr.
90 ctm. széles, 10 kivitelen, minden divat-színbén.

Tiszta gyapju kockkás és csikos mtr. 60 kr., 20 különböző kivitel, 90 ctm. széles.

Normal beige mtr. 70 kr.
Erős szövet, házi ruhákra különösen alkalmas, 100 ctm. széles, drappban és szürkében.

Grazi loden mtr. 42 kr.
95 ctm. széles, igen tartós sima szövet.

Ottoman mtr. 65 kr.
Fénylő díszes szövet, 90 ctm. szél. 8 szin.

Merlin ruha 10 ft 50 kr.
Áll 10 mtr. 95 ctm. széles, tiszta gyapju-foultól és 1 mtr. hozzáálló krimmer, sima v. csikos plüszből, 8 színbén.

Stefánia ruha 15 ft.

All 10 mtr. legfinomabb posztóném kelméből, 1 mtr. hozzáálló csikos v. kockkás divatos plüszből, elegánsan kiállitva.

Fekete Terno 70 krtól kezdve.

Téli kendő tiszta gyapju 3 ft 20 kr.

Legfinomabb Hymalaya 5 ft 50 kr.

Zsebkendő dobozban 2 ft 40 krtól feljebb.

Mosó ruhák:

8 mtr. Cosmanosi vagy francia Cretonból: 4 2.52, 2.50, 2.75, 3 ft.

Alsó ruhák 1 ft 40 — 1 ft 60 krig.

„Hungária-kávé”

tisztán használva pótolja a drága ázsiai kávét s egészségesnek, ugymint betegoknak feketén vagy tejjel vegyítve egyaránt kitűnő táplédel. Gyomor- és béllhurut, rosz emésztés, gyomortól eredő fejfájás, vérszegénység, elsoványodás- és szákrékedés ellen orvosi tapasztalatok és ajánlatok szerint legsikeresebb szernok van elismerve, továbbá

„Szalády-kávé”
uj pótkávé, azok részére, kik az ázsiai, kávét nélkülözni nem tudják, ahhoz vegyítékül, kitűnő kávé javító pótszern, mely szép színt és kellemes zamatot kölcsönöz s a külföldi pótkávékaj jóval fölmúlja.

Kapható a feltaláló:

2-12
Szalády Antalnál Budapest, Andrassy-út 87-ik szám és minden nevezetesebb fűszerkereskedésben helyben és vidéken a meghatározott bolli áron.
Zomborban Sztrilich Zsigmond urnál.

Stowasser J.

Stowasser J.

császár királyi szabadalmazott hangszer-gyár
BUDAPESTEN, II. Lánchíd-utca 5.

Mindennemű

fa- fuvó- réz- vonó és verő-
hangszerek

stb.; legnagyobb gyártása e szakban Magyarországon.

A hadsereg és az összes budapesti katonai zenekarok szállítója.

Legnagyobb és legválasztékosabb raktára mindennemű hangszerekben valamint azok egyes részeinek legelősebb árakkal.

Bel- és külföldi hurok, harmonikák ariston 19 ft. Herophon 24 ft. 6 zenejeggyel és csomagolással együtt.

Javitások a leggyorsabban és legelősebben eszközöltetnek.
Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

Jó kereset!!!
Bizalmas személyeket keressünk sorjegyzék kiadására részletfizetés mellett az 1888. évi XXXI. t. ez. értelen. Magas jutalékot esztleg havi fizetést is adunk.
Póvárosi váltófellet társaság 14-25
Adler és társa
BUDAPESTEN.